

Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenme-Öğretme Sürecinde Materyal Kullanımlarının Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Dayalı Olarak İncelenmesi¹
İffet AKSOY TOKGÖZ² Çiğdem ŞAHİN TAŞKIN³

Geliş Tarihi: 04.08.2015 Kabul Tarihi: 30.11.2015

Öz

Teknolojik gelişmelerdeki baş döndürücü hız, toplumda yaşayan bütün bireyleri doğrudan etkilediği gibi toplumsal değişimin sürekliliğini sağlayan öğretmenlere de ayrı bir sorumluluk yüklemiştir. Sağlıklı ve verimli bir öğrenme-öğretme sürecinin planlanıp uygulanmasından sorumlu olan öğretmenlerden, teknolojik gelişmeleri yakından takip etmekle kalmayıp aynı zamanda teknolojik gelişmelerin öğrenme-öğretme sürecinde etkili bir biçimde kullanmaları beklenmektedir. Bu araştırma ile öğretmen adaylarının öğrenme-öğretme sürecinde sınıf öğretmenlerinin kullandıkları öğretim materyallerine yönelik görüşlerini belirlemek amaçlanmaktadır. Böylelikle, sınıf öğretmenlerinin gerçekleştirdikleri uygulamaların öğretmen adaylarının mesleğe başladıklarında nitelikli öğrenme-öğretme sürecini sağlamalarına ne ölçüde katkıda bulunduğu materyal kullanımı açısından incelenmiştir. Bu kapsamda 30 sınıf öğretmeni adayı örnekleme dahil edilmiş ve Okul Deneyimi dersi kapsamında gözlemledikleri sınıf öğretmenlerinin öğretim materyallerini kullanmaları üzerine hazırlanan açık uçlu soruları yanıtlamaları istenmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. Bulgular, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tamamına yakını öğretmenlerin çoğunlukla öğretim materyallerini daha etkili kullanabileceklerini düşündüklerini ve bu doğrultuda etkili materyal kullanımına ilişkin ayrıntılı bilgi edinemediklerini göstermektedir. Bununla beraber, öğretmen adayları işlenen derslerin kalıcılığı ve öğrenciyi güdümesi bakımından öğretim materyali kullanmanın önemini vurgulamışlardır.

Anahtar Kelimeler: *öğretim teknolojisi, materyal tasarımı, öğretmen eğitimi, okul deneyimi*

¹ Bu çalışmanın bir kısmı 14. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Öğr. Gör., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, iffetaksoyt@yahoo.com

³ Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, csahin@comu.edu.tr

Exploring Primary Teachers' Use of Teaching Materials in the Teaching-Learning Process Through Pre-Service Teachers' Views

Submitted by 04.08.2015 Accepted by 30.11.2015

Abstract

Technological developments influence and put in charge of teachers who help society to change as well as people live in the society. Therefore, teachers are required to follow technological developments and use the technology in their classroom. This influence teaching materials they use during the teaching-learning process. This research aims to understand pre-service teachers' views of primary teachers' use of teaching materials. Through this research, to what extent primary teachers' practices regarding the use of teaching materials contribute pre-service teachers' professional developments. 30 pre-service teachers on their 3rd year participated the research. They were asked to answer questions regarding the research aims. Content analysis were used in order to analyze the data. Regarding the analysis, majority of the pre-service teachers indicated that teachers can use teaching materials more effectively. They also indicated that through their observations during their visit to the primary schools, they realized the importance of the effective use of teaching materials during the teaching-learning process.

Key words: Teaching technology, material design, teacher training, school experience

Giriş

Teknolojik alandaki gelişmeler, hayatın her alanını büyük bir hızla etkilemekte ve toplumsal değişimlere büyük bir ivme kazandırmaktadır. Teknolojiye dayalı bu değişim; eğitim kurumlarındaki öğrenme ortamlarını ve öğrenme-öğretme süreçlerini etkisi altına almaktadır. Bu doğrultuda, çağdaş eğitim bilimsel ve teknolojik alandaki gelişmelerin, eğitim sisteminin temel amaçları doğrultusunda, doğru yöntemler ve araçlar yoluyla öğrenme-öğretme ortamlarında yeni kuşakların yetiştirilmesine hizmet etmesini gerektirmektedir.

Teknoloji bilimsel bilgilerden hareketle, karşılaştığımız sorunları çözmeyi amaçlayan çok boyutlu bir kavram olarak tanımlanmaktadır (Saban, 2008). Eğitimde teknolojinin kullanılmasına ilişkin çalışmalar eğitim teknolojisi ve öğretim teknolojisi gibi kavramların ortaya çıkmasına yol açmıştır. Alan yazın incelendiğinde; eğitim teknolojisi kavramının İşman (2002, s, 72) 'öğrenme-öğretme ortamlarını etkili bir şekilde tasarımıyan, öğrenme ve öğretme de meydana gelen sorunları çözen, öğrenme ürününün kalitesini ve kalıcılığını artıran bir akademik sistemler bütünü' olarak tanımlandığı anlaşılmaktadır. Bununla beraber, Çilenti (1991) eğitim teknolojisini öğrencileri eğitim programlarında belirlenmiş özel amaçlara ulaştırma süreciyle uğraşan bir bilim dalı olarak tanımlayarak süreç boyutuna vurgu yapmıştır. Yalın (2003) ise bu kavramı tanımlarken süreç ve insanın öğrenmesi olgusunu ön plana çıkarmış ve öğrenmenin tüm yönlerini içeren problemleri sistematik olarak analiz etmeyi amaçlayan, bunlara çözümler geliştirmek üzere tüm unsurları işe koşarak uygun tasarımlar geliştiren, uygulayan, değerlendiren ve yöneten karmaşık süreç olarak açıklamıştır. Bu tanımların ışığında, eğitim teknolojisi kavramı öğrenmeye dayalı tüm bilimsel ve teknik veri ile kaynakların öğrenme-öğretme sürecinde en etkili şekilde uygulanmasına yönelik amaçlı ve sistemli çalışmalar bütünü olarak açıklanabilir. Alanyazın incelendiğinde, eğitim ve öğretim teknolojisi kavramları birbirine yakın kavramlar gibi görünse de eğitimin kavram ve kapsam olarak öğretimden daha geniş olması sebebiyle öğretim teknolojisinin, eğitim teknolojisinin bir alt kavramı olarak karşımıza çıktığı ve belli öğretim disiplinlerinin kendine özgü yönlerini dikkate alarak düzenlendiği vurgulanmaktadır (Ergin, 1998; Alkan, 2005). Bu doğrultuda öğretim teknolojisi ilgili disiplin alanlarına ilişkin etkili öğrenme düzenlenmeleri oluşturmak üzere amaçlı ve kontrollü durumlarda insan-gücü ve insan-gücü dışındaki kaynakları birlikte işe koşarak belirli özel hedefler doğrultusunda öğrenme-öğretme süreçleri tasarlama, işe koşma, değerlendirme ve geliştirme eylemlerinin bütünü inceleyen sistematik bir yaklaşım olarak açıklanmaktadır.

Eğitim-öğretim ortamlarının düzenlenmesinden sorumlu olan öğretmenler ve gelecek nesilleri yetiştirmekle yükümlü öğretmen adaylarından teknolojiye dayalı bu değişim ve gelişime ayak uydurabilme ile öğretim teknolojisi bilgisi ve materyal kullanımı açısından yetkinlik beklenmektedir. Bu nedenle, öğretmen adaylarının gelecek nesillerin eğitim ihtiyaçlarına yanıt verebilecek eğitim programları çerçevesinde, yoğun çağdaş öğretim teknolojileri içeren bir anlayışla yetiştirilmeleri toplumsal bir gereklilik olarak kabul edilmelidir (Gündüz ve Odabaşı, 2004). Bu gereklilikten hareketle; *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme* dersi, zorunlu meslek derslerinden biri olarak, eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması çerçevesinde 1998-1999 eğitim öğretim yılında sınıf öğretmeni yetiştirme programında yer almıştır. 2005-2006 eğitim-öğretim yılında yapılan değişiklikle bu dersin adı, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* olarak değiştirilmiştir (YÖK, 2007).

Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından hazırlanan *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* dersinin içeriği incelendiğinde; öğretmen adaylarının bu dersi tamamladıktan sonra çeşitli öğretim teknolojilerinin özelliklerini ve öğretim teknolojilerinin öğretim sürecindeki yerini ve kullanımını bilme becerilerini kazanmış olmaları gerekir. Ayrıca, öğretmen adaylarının mesleğe başladıklarında kullanmak üzere yeni öğretim materyalleri geliştirebilme yeterliliklerini de kazanmış olmaları gerekmektedir (YÖK, 2007). Bu ders kapsamında öğretmen adaylarından, bilgi toplumuna güçlü bireyler yetiştirebilmek için çağdaş eğitimin bir gereksinimi olan teknoloji ile öğretme-öğrenme süreçlerini bütünleştirebilmeleri beklenmektedir. Çünkü, bir öğretme-öğrenme etkinliği ne kadar çok duyu organına hitap ederse öğrenme olayı da o kadar iyi ve kalıcı izli olmakta, unutmada o kadar geç olmaktadır. Başka bir ifadeyle, öğretimde görsel ve işitsel araçlar kullanıldığında öğrenmeler hem daha çabuk hem de daha kalıcı izli olmaktadır (Seferoğlu, 2006). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersi kapsamında; sınıf öğretmeni adaylarının öğrenme-öğretme süreci içinde öğretim teknolojilerini aktif olarak kullanmaları ve ders materyali tasarlamayı öğrenmeleri amaçlanmaktadır.

Öğretmenlerin öğretim materyali kullanma düzeyleri ve yeterliklerine ilişkin olarak, alanyazın incelendiğinde; birçok araştırmanın öğretmenlerin eğitim teknolojilerini ve öğretim materyallerini kullanma durumlarını incelediği anlaşılmaktadır. Örneğin, İşman (2002) öğretmenlerin eğitim teknolojilerini öğrenme-öğretme faaliyetlerinde kullanıp kullanmadıklarını, Karamustafaoğlu (2006) fen ve teknoloji öğretmenlerinin derslerinde öğretim materyallerini kullanma düzeylerini, Sert, Kurtoğlu, Akıncı ve Seferoğlu (2012) ise öğretmenlerin teknoloji kullanma durumlarını incelemişlerdir. Bu araştırmalara ek olarak

öğretmen adayları ile yapılan bazı çalışmalara da rastlanmıştır. Bu çalışmaların ilköğretim öğretmen adaylarının teknolojiye yönelik tutumlarını (Çelik ve Kahyaoğlu 2007), eğitimde teknolojiyi kullanmaya ilişkin özgüvenlerinin tespitini (Erdemir, Bakırcı, Eyduran, 2009) ve sınıf öğretmeni adaylarının matematik öğretiminde materyal kullanımına ilişkin bilişsel becerilerini (Yetkin Özdemir, 2008) belirlemeyi amaçladığı anlaşılmaktadır. Ancak, öğretmen adaylarının Okul deneyimi dersinde öğretim materyali kullanmaları konusunda edindikleri deneyimlere ilişkin herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Oysa, Okul Deneyimi dersi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine nitelikli bir biçimde hazırlanmalarını sağlayan ve öğrenimleri sırasında kazandıkları genel kültür, özel alan eğitimi ve öğretmenlik mesleğiyle ilgili bilgi ve becerilerin uygulanmasına ilişkin gözlem yapma olanağı sunmaktadır. Bu doğrultuda, öğretmen adaylarının Okul deneyimi dersi kapsamında sınıf öğretmenlerinin öğretim materyallerini nasıl kullandıklarını gözlemlemesi onlara bu materyallerin nitelikli kullanımına ilişkin bakış açısı kazandıracaktır. Ayrıca, adayların sınıf öğretmenlerinin öğretim materyali kullanma konusundaki görüşlerinin incelenmesi, adayların Okul Deneyimi dersi kapsamında öğretim materyali kullanımı konusunda nasıl bir bakış açısına sahip olduğuna ilişkin bilgiler vererek nitelikli öğretmen yetiştirmeye katkıda bulunacaktır. Bu doğrultuda bu araştırmanın amacı aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, Okul Deneyimi dersini alan öğretmen adaylarının öğrenme-öğretme sürecinde sınıf öğretmenlerinin kullandıkları öğretim materyallerine yönelik görüşlerini belirlemek amaçlanmaktadır. Bu temel amaç doğrultusunda araştırmanın alt amaçları aşağıdaki gibidir:

Sınıf öğretmeni adaylarının;

- Sınıf öğretmenlerinin öğrenme-öğretme sürecinde öğretim materyallerini ne kapsamda kullandıkları konusundaki düşüncelerini öğrenmek
- Sınıf öğretmenlerinin öğretim materyallerini çoğunlukla hangi derslerde ve ne amaçla kullandığı konusundaki düşüncelerini öğrenmek
- Sınıf öğretmenlerinin öğrenme-öğretme sürecinde hangi öğretim materyallerini tercih ettiği konusundaki düşüncelerini öğrenmek
- Öğrenme-öğretme sürecinde öğretim materyallerinin kullanımı dikkate alındığında, Okul Deneyimi dersinin adayların mesleki gelişimine olan katkısı konusundaki düşüncelerini öğrenmek

Yöntem

Bu araştırmada nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Nitel araştırmalar bireylerin yaşamındaki rutin ve problemleri tanımlamak amacıyla vaka incelemesi, kişisel deneyimler, içebakış, hayat hikayesi, görüşme ve kültürel metinler gibi çeşitli ampirik materyallerin kullanımını içerir (Denzin ve Lincoln, 2000). Bununla beraber, araştırmacılar nitel yaklaşımları insanların davranışlarını, algılarını, görüşlerini, duygularını ve deneyimlerini anlamak amacıyla kullanmaktadırlar (Holloway ve Wheeler, 2002). Ayrıca, nitel araştırma yaklaşımlarının araştırma hedefleri bakımından incelendiğinde, keşfetme, özel tanımlama ve derinlemesine anlama gibi özelliklere sahip olduğu, araştırma amaçları bakımından ise belirli grup ve bireylerin belirli bağlamlarda tanımlanması ve anlaşılmasına odaklandığı görülmektedir (Christensen, Johnson ve Turner, 2015). Bu araştırmanın amacı incelendiğinde, öğretmen adaylarının sınıf öğretmenlerinin kullandıkları öğretim materyallerine ilişkin görüşlerinin derinlemesine ele alındığı görülmektedir. Ayrıca, sınıf öğretmenlerinin öğretim materyallerini kullanma bakımından öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerine olan katkılarını adayların kendi bakış açılarından yola çıkarak öğrenmek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersleri kapsamında edindikleri deneyimler bu araştırma için önem kazanmaktadır. Bu sebeple, yukarıda da belirtildiği gibi kişisel deneyimler ve görüşmelerin nitel araştırmaların içerdiği ampirik materyaller olduğu dikkate alındığında nitel araştırma yaklaşımlarının bu araştırma için uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi anabilim dalına kayıtlı, 3. sınıfta öğrenim gören ve Okul Deneyimi dersini almakta olan 27 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Eğitim araştırmalarında nitel araştırma yöntem ve teknikleri genellikle küçük bir örneklem üzerinde gerçekleştirilir ve elde edilen sonuçların evrene genellenmesi gibi bir durum söz konusu değildir (Türnüklü, 2000). Ayrıca, günümüz toplumunda kendine özgü özellikleri olan alt katmanlar bulunmaktadır ve her katmanın kendi başına bir evren olarak çalışılması mümkün değildir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu doğrultuda nitel araştırmalarda örneklem araştırmanın amacı doğrultusunda bilgi bakımından zengin durumların seçildiği amaçlı örnekleme yöntemleri kullanılır ve bu yöntemler araştırma kapsamında sorulan soruları yanıtlamaya odaklanır (Patton, 2002). Bu bilgiler ışığında, bu araştırmanın örneklem seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden “ölçüt örnekleme” kullanılmıştır. Bu kapsamda, öğretmen adaylarının materyal kullanımına

ilişkin algılarının oluşmasında okullarda sınıf öğretmenlerini gözlemleme fırsatı buldukları Okul Deneyimi dersini alıyor olmaları ölçüt olarak alınmıştır. Ayrıca, adayların araştırmaya katılımlarında gönüllülük esas alınmıştır. Örneklem grubuna araştırmanın amacına ilişkin detaylı bilgi verilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından araştırmanın amacına uygun açık uçlu sorular hazırlanmıştır. Araştırmacılar, açık uçlu soruların araştırmacıya araştırmanın amacına ilişkin derinlemesine bilgi edinmesine olanak sağladığını vurgulamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu doğrultuda, örneklem grubuna Okul deneyimi dersi kapsamında sınıf öğretmenlerinin öğrenme-öğretme sürecinde öğretim materyallerini kullanmalarına ilişkin düşüncelerini öğrenmek amacıyla açık uçlu sorular sorulmuştur. Bu sorular öğretmen adaylarının sınıf öğretmenlerinin hangi öğretim materyallerini tercih ettiği, bu materyalleri hangi derslerde ve ne amaçla kullandıkları gibi konulara ilişkin düşüncelerini içermektedir. Ayrıca, hazırlanan açık uçlu sorular öğretim materyallerinin öğrenme-öğretme sürecinde kullanımı bakımından ele alındığında, Okul Deneyimi dersinin adayların mesleki gelişimlerine ne gibi bir katkı sağladığına konusundaki düşüncelerini de kapsamaktadır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada elde edilen veriler içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanabileceği gibi (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009); sözel, yazılı ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan bilimsel bir yaklaşım olarak da tanımlanabilir (Leblebici ve Kılıç, 2004; Tavşancıl ve Aslan, 2001). Aynı zamanda içerik analizi, bir metindeki değişkenleri ölçmek amacıyla, sistematik, tarafsız ve sayısal olarak yapılan analizi ifade etmektedir (Wimmer ve Dominick, 2000). Daha farklı bir ifadeyle sosyal bilimler alanında sıklıkla kullanılan içerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla kitap, kitap bölümü, mektup, tarihsel dokümanlar, gazete başlıkları ve yazıları gibi bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanabilir (Sert ve diğ., 2012). İçerik analizi yoluyla verileri tanımlama ve verilerin içinde saklı gerçekleri ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır (Gülbahar ve Alper, 2009).

İçerik analizinde, dokümanlardan elde edilen nitel araştırma verilerinin işlenmesi, verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların

tanımlanması ve yorumlanması şeklinde dört aşama bulunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu araştırmada yukarıda belirtilen aşamalara uygun olarak, öncelikle, veriler araştırmacılar tarafından bağımsız olarak ayrı ayrı kodlanarak temalar oluşturulmuştur. Böylelikle, araştırmacı çeşitlemesi kullanılmıştır. Daha sonra, bu temalar karşılaştırılarak belirlenen kodların söz konusu kavramsal temaları temsil edip etmediği teyit edilmiştir. Böylelikle, veri analizinde uyum ve tutarlık sağlanarak araştırmanın geçerliği artırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Ortak temalara ulaşıldıktan sonra bu temalar düzenlenmiş, gruplanmış ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Sonuçların geçerliğini sağlamak amacıyla verilerin kodlanması ve veri analiz süreci detaylı bir şekilde açıklanmış ve araştırmada elde edilen temalara her biri için onu en iyi temsil ettiği varsayılan öğretmen adaylarının görüşlerinden örnekler seçilerek bulgular bölümünde yer verilmiştir. Verilerin analizine başlamadan önce öğretmen adaylarının cevap kâğıtları 1'den 27'ye kadar numaralandırılmıştır. Bulgular bölümünde öğretmen adaylarının görüşleri aday olduğunu belirten A harfi ile cevap kağıdına verilen numaralar kullanılarak belirtilmiştir. Örneğin; A14 gibi.

Bulgular ve Yorum

Bu araştırmada kapsamında elde edilen kodlar araştırmacılar tarafından tümevarımcı bir analiz ile oluşturulmuştur. Elde edilen verilerin araştırmacılar tarafından incelenmesi sonucunda ders kitabı, akıllı tahta, çalışma kitabı, projeksiyon, derse katılım, somutlaştırma, Fen ve Teknoloji, Matematik, Hayat Bilgisi, tecrübe, gelişme gibi kodlar oluşmuştur. Daha sonra, elde edilen kodlar bir araya getirilerek incelenmiş ve kodlar arasındaki benzerlik ve farklılıklar bulunmuştur. Örneğin, Fen ve teknoloji, Matematik, Hayat Bilgisi gibi kodlar öğretmen adaylarının sınıf öğretmenlerinin hangi derslerde öğretim materyali kullandığına işaret etmektedir. Böylelikle temalar ortaya çıkmıştır. Daha sonra veriler belirlenen kodlar ve temalar doğrultusunda düzenlenerek *Öğretmen Adaylarının Öğretmenlerin Etkili Materyal Kullanımına Yönelik Görüşleri*, *Öğretmen Adaylarının Öğretmenlerin Öğretim Materyallerini Kullanmaları ve Okul Deneyimi Dersinin Öğretim Materyali Kullanımı Açısından Öğretmen Adaylarının Mesleki Gelişimine Katkıları* başlıkları altında üç ana kategoride ele alınmıştır. Buna ek olarak, Öğretmen Adaylarının Öğretmenlerin Öğretim Materyallerini Kullanmaları kategorisi *Kullanılan Materyal Çeşitleri*, *Kullanım Amacı* ve *Kullanılan Dersler* olmak üzere üç alt kategoride açıklanmıştır. Böylelikle, verilerden elde edilen bulgular, belirlenen kategoriler doğrultusunda aşağıdaki gibi yorumlanmıştır:

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlerin Etkili Materyal Kullanımına Yönelik Görüşleri

Öğretmen adaylarının tamamına yakını öğretmenlerin çoğunun öğretim materyalini çok az kullandığını, bazılarının ise hiç kullanmadığını belirtmişlerdir:

Sınıf öğretmenleri çoğunlukla derslerde materyal kullanmıyorlar, sadece çalışma kitapları kullanarak öğretim gerçekleştiriyorlar ama Fen, Hayat Bilgisi gibi dersler farklı materyal kullanarak daha kalıcı olurdu. ÖA21

Sadece bir öğretmenin bilgisayar destekli öğretim materyali kullandığını gözlemledim ÖA11

Okul Deneyimi dersi kapsamında gözlem yaptığım sınıflarda öğretmenler ders kitabı ve tahta dışında materyal kullanmadılar. ÖA10

Bu zamana kadar girdiğim sınıflarda materyallerin kullanımına dair hiçbir şeye rastlamadım. ÖA8

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tamamına yakını öğretmenlerin çoğunlukla öğretim materyali kullanmadığını ifade etmişlerdir. Oysa, ülkemizde yürürlükte olan ilkökul programları kapsamında yapılandırmacı yaklaşımın benimsenmesi ile birlikte gerçek yaşamla bütünleşen bir öğrenme-öğretme süreci oluşturmak, bu süreçte öğrencinin araştırma yaparak ve aktif bir biçimde bilgiye ulaşmasına yardım ederek öğrenmekten zevk almasını sağlamak vurgulanmış; bu doğrultuda öğretim materyali kullanmanın önemi artmıştır (Kara, 2008). Ancak, adayların yapmış oldukları bu açıklamalar öğretmenlerin etkili bir öğrenme-öğretme süreci oluşturmalarının öğretim materyallerini dikkate alarak ayrıntılı bir biçimde incelenmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlerin Öğretim Materyallerini Kullanmaları Kullanılan materyal çeşitleri:

Öğretmen adaylarından bazıları öğretmenlerin derslerde kullandıkları materyalleri aşağıdaki gibi açıklamışlardır:

Öğretim materyallerinden en çok kullanılanlar ders kitapları, ders notları, çalışma kitaplarıdır. Genel olarak tüm derslerde kullanıldı. Üç boyutlu materyallerden hiç kullanılmadı. ÖA6

Öğretmenler genel olarak akıllı tahta üzerinden ders işliyorlar. Bunun yanında ders kitaplarını da kullanıyorlar ÖA2

Sınıf öğretmenleri öğretim materyali kullanımında ders kitapları ve bilgisayar dışına çıkmıyor. ÖA18

Yukarıdaki öğretmen adayları sınıf öğretmenlerinin çoğunlukla ders kitapları, çalışma kitapları, bilgisayar ve akıllı tahtayı kullandıklarını belirtmişlerdir. Buna ek olarak, bazı öğretmen adayları ise sınıf öğretmenlerinin kullandıklarını materyalleri aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir:

Öğretmenler genelde projeksiyon aletini kullanıyorlar. Her sınıfta bir projeksiyon var. ÖA29

Sınıf öğretmenleri öğretim materyali olarak ders kitaplarını, yazı tahtasını kullanıyor.

Bazı öğretmenler bunları kullandıktan sonra video gösterimi yapıyor. ÖA15

Şu ana kadar girdiğim sınıflarda yaptığım gözlemler sonucunda hemen her sınıfta kullanılan materyaller: projeksiyon, bilgisayar, çalışma kitapları ve soru bankalarıdır...Genellikle yoğun bir uğraş gerektiren materyaller hazırlanmamaktadır. ÖA19

Öğretmen adayları yukarıdaki açıklamalara benzer şekilde öğretmenlerin ders kitapları, çalışma kitapları, yazı tahtaları ve bilgisayar kullandıklarını belirtmişlerdir. Bunlara ek olarak, ÖA15 öğretmenlerin videoyu da öğretim materyali olarak kullandıklarını belirtmiştir. ÖA19 ve ÖA29 ise öğretmenlerin çoğunlukla projeksiyon kullandıklarını ifade etmiştir. Bununla beraber, öğrenme-öğretme sürecinde çok farklı materyaller kullanılabilir. Öğretmenlerin öğretim materyalleri ve bu materyallerin hangi durumlarda kullanılabileceğini belirlemek amacıyla bu materyallerin faydaları ve sınırlılıkları konusunda bilgi sahibi olmaları gereklidir (Gülbahar, 2008). Yukarıdaki açıklamalar öğretmenlerin çoğunlukla iki boyutlu ve teknolojik destekli materyalleri tercih etmekle beraber, üç boyutlu gerçek nesnelere, modeller ve maketler gibi üç boyutlu materyalleri çok fazla kullanmadıklarını göstermektedir. Ancak, birden fazla duyu organına hitap ederek öğrencinin ilgisini çeken, yaparak yaşayarak öğrenme ve uygulama olanağı sunan ve grup etkinliklerinde de kullanılabilen üç boyutlu materyallerin (Gülbahar, 2008) öğrenme-öğretme sürecinde önem taşıdığı görülmektedir.

Kullanım amacı:

Öğretmen adayları her ne kadar öğretmenlerin öğretim materyallerini çoğu zaman kullanmadıklarını belirtseler de, materyal kullanan öğretmenlerin konuyu somutlaştırmak ve öğrencinin derse aktif katılımını sağlamak gibi amaçlarla bu materyalleri kullandıklarını ifade etmişlerdir:

Sadece Matematik dersinde işlemleri somutlaştırmak için kalem, silgi gibi gereçler kullanılmaktadır. Sözel derslerde ise video izleniyor ya da projeksiyondan şarkı açılıyor. ÖA24

Sosyal Bilgiler derslerinde ders kitabındaki etkinlikler yapılır. Bu etkinliklerle ilişkili olarak akıllı tahtadan bazen değerlendirme soruları yapılır, bazen de video izlenir. Türkçe dersinde bilinmeyen kelimeler için sözlük, matematik dersine sayma ve bazı işlemler için abaküs, Fen ve Teknoloji dersinde dünyanın katmanlarını gösteren model kullanıldı. ÖA3

Öğretecekleri konuyu somutlaştırmak amacıyla kullanmaktadırlar. ÖA17
Akıllı tahta üzerinde ise çeşitli sorular, çalışmalar ve değerlendirmeler internete yada çeşitli araçlar üzerinden hazırlanıp, öğrenciler tarafından yapılması sağlanıyor. ÖA19

Fen ve Teknoloji dersinde ise dünyanın katmanlarıyla ilgili model oluşturuldu. Matematik dersi için toplama-çıkarma gibi işlemler kağıtlardan ve kartonlardan oluşturulup duvarlara asılmıştı. ÖA2

Öğretmen adaylarının açıklamaları öğretmenlerin çoğunlukla konuyu somutlaştırmak amacıyla öğretim materyali kullanmayı tercih ettiklerine dikkati çekmektedir. Örneğin, ÖA17 öğretmenlerin işlenen konuyu somutlaştırmak amacı ile materyal kullandıklarını ifade etmiştir. Benzer şekilde, ÖA24 Matematik dersinde konuyu somutlaştırma amaçlı silgi, kalem gibi araçların kullanıldığını belirtmiştir. ÖA24 her ne kadar konunun bu araçlarla nasıl somutlaştırıldığına ilişkin açıklama yapmasa da bazı öğretmen adayları konuların öğretmenler tarafından materyal kullanılarak nasıl somutlaştırıldığını açıklamışlardır. Örneğin, ÖA3 ve ÖA4 Fen ve Teknoloji dersinde dünyanın katmanlarını gösteren bir model kullanıldığını ifade etmişlerdir. Modeller herhangi bir nesnenin gerçeğine ulaşamadığı durumda kullanılır ve somut öğrenmeyi sağlar (Yanpar Yelken, 2011). Benzer şekilde, ÖA2 Fen ve Teknoloji dersinde dünyanın katmanlarıyla ilgili model oluşturulduğunu belirterek, Matematik dersi için toplama-çıkarma gibi işlemlerin kağıtlar ve kartonlar yoluyla duvarlara asıldığını ifade etmiştir. Bu açıklamalar adayların öğretmenlerin işlenen konuların somutlaştırılması amacıyla öğretim materyallerini kullandıklarını düşündüklerini göstermektedir. Bu açıklamalara ek olarak, ÖA3 zaman zaman akıllı tahta kullanılarak değerlendirme sorularının yapıldığını, video izlendiğini Türkçe dersinde sözlük, Matematik dersinde ise abaküs kullanıldığını belirtmiştir. Matematik dersinde sayma gibi işlemler yapılırken kullanılan abaküs yine somutlaştırma amacıyla

kullanılmaktadır. Bununla beraber, akıllı tahtalar klasik tahta olarak kullanılabilirdiği gibi, grup çalışmalarına olanak tanır ve bu tahtalar yoluyla öğrencileri aktif kılabilen öğretim etkinlikleri geliştirilebilir (Çam Aktaş, 2014). ÖA3'ün açıklamaları incelendiğinde, bazen akıllı tahta kullanılarak değerlendirme sorularının yapıldığından bahsetse de bu soruların içeriğinden ve akıllı tahtanın nasıl kullanıldığından bahsetmediği görülmektedir. Bu sebeple, akıllı tahtanın ne kapsamda kullanıldığı tam olarak anlaşıl原因amamaktadır. Ancak, ÖA19 akıllı tahta kullanılarak çeşitli soruların çözüldüğünden, çalışmalar ve değerlendirmelerin internet ya da çeşitli araçlar kullanılarak hazırlanıp, öğrenciler tarafından yapıldığından bahsetmiştir. Bu açıklama bazı öğretmenlerin akıllı tahtayı kullanarak öğrencilerin aktif bir biçimde derse kattığına işaret etmektedir.

Her ne kadar araştırmaya katılan öğretmen adaylarının çoğu öğretmenlerin konuyu somutlaştırmak amacıyla öğretim materyallerini kullandıklarını açıklasalar da bu adayların aksine, aşağıdaki öğretmen adayı matematik dersinde somut örnekler verilmediğini söylemiştir:

Matematik derslerinde çok somut örnekler üzerinden gidilmemektedir. Genellikle soru bankasındaki sorular çözülmektedir. ÖA19

Öğretmen adayının açıklamaları matematik derslerinde soru bankası kullanıldığını göstermektedir. Bu durum, matematik derslerinde işlenen konuya ilişkin bir materyal kullanılmadığına işaret etmekle birlikte, öğretim materyali olarak yalnız kitap kullanıldığı için işlenen konuların somutlaştırılmasında sıkıntı yaşandığına dikkati çekmektedir. Aşağıdaki öğretmen adayı ise konu anlatımlı slayt ya da problemleri tahtaya yansıttığını belirtmiştir:

Öğretmenler genelde Türkçe, Matematik derslerinde konu anlatımı slaytları ya da soru yazan slaytları kullandılar. Türkçe dersinde özel ad konusunu anlatırken konu anlatımlı slayt kullanmıştı. Matematik dersinde de 4. Sınıf öğretmenleri problem yazan soruları tahtaya yansıtmıştı. ÖA12

Örneğin Matematik dersinde kesirler konusu anlatılacak, bu program açılarak öğrencilere sorular ve örnekler gösteriliyor. Türkçede özel ad konusu için eşleştirme etkinlikleri yaptırılıyor. ÖA29

Matematik dersinde zamandan tasarruf için sorular bilgisayara yansıtıldı. Tahtaya yazıp çözmekle vakit kaybedilmedi. ÖA6

ÖA12 öğretmenlerin genellikle Türkçe ve Matematik derslerinde konu anlatırken veya soru çözerken slayt kullandıklarını belirtmiştir. ÖA12 ve ÖA29 Okul deneyimi dersi kapsamında gerçekleştirdikleri staj uygulamalarında gözlemlediklerinden örnekler vererek

öğretmenlerden birinin Türkçe dersinde özel ad konusunun anlatımı sırasında slayt kullandığını ve 4. sınıf Matematik öğretmenlerinin ise hazırladıkları problemleri tahtaya yansıttıklarını veya kesirler konusunu slaytlar kullanarak anlattıklarını söylemişlerdir. Öğretmen adayları her ne kadar öğretmenlerin slayt kullandıklarını ifade etseler de adaylarla gerçekleştirilen informal görüşmeler adayların projeksiyon cihazı için hazırlanan sunumları slayt olarak adlandırdıklarını göstermektedir. Ayrıca, ÖA6 matematik dersinde zamandan tasarruf etmek amacıyla soruların projeksiyon cihazı yoluyla tahtaya yansıtıldığını ifade etmiştir. Öğretmen adaylarının açıklamaları öğretmenlerin projeksiyon cihazını konuyu anlatma veya işlenen konuyu değerlendirme veya zamandan tasarruf etmek amaçlı kullandıklarını göstermektedir. Ancak, adaylar projeksiyon cihazı kullanılarak gerçekleştirilen bu sunumların içeriğinden bahsetmemişlerdir. Bu sebeple, öğretmenlerin projeksiyon cihazını ne kadar etkili kullandıkları ayrıntılı olarak analiz edilememektedir.

Kullanılan dersler:

Öğretmen adayları sınıf öğretmenlerinin öğretim materyallerini aşağıdaki derslerde kullandıklarını açıklamışlardır:

Fen ve Teknoloji derslerinde materyal kullanıldı. ÖA1

Öğretmenler daha çok sosyal derslerin öğretiminde materyal kullanıyorlar. Örneğin, Hayat Bilgisi veya Sosyal Bilgiler derslerinde tasarruflu olma konusu öğretilcekse Morpa'dan konuyu işliyorlar. ÖA18

Matematik ve Hayat Bilgisi derslerinde materyaller kullanıldı ÖA6

Sınıf öğretmenleri çoğunlukla Matematik ve Fen Bilgisi gibi derslerde örnek vermek, deney yapmak gibi amaçlarla öğretim materyali kullanıyor ÖA27

Adayların çoğu her ne kadar sınıf öğretmenlerinin öğretim materyallerini fazla kullanmadıklarını açıklasalar da, yukarıdaki öğretmen adayları Fen ve Teknoloji, Hayat Bilgisi, Matematik, Sosyal Bilgiler derslerinde öğretim materyali kullandıklarını ifade etmişlerdir. ÖA6 her ne kadar Hayat Bilgisi veya Sosyal Bilgiler gibi derslerde öğretmenlerin öğretim materyali kullandıklarını belirtse de diğer adaylar Matematik, Fen ve Teknoloji derslerinde de öğretim materyallerinin kullanıldığını belirtmişlerdir.

Okul Deneyimi Dersinin Öğretim Materyali Kullanımı Açısından Öğretmen

Adaylarının Mesleki Gelişimine Katkıları

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından bazıları Okul deneyimi dersinin öğretim materyallerini kullanmaları açısından kendilerine olumlu katkı sağladığını ifade etmişlerdir:

Öğretim materyallerinin kullanımını görüp kavrayarak daha çok bilgi ve tecrübe edinip mesleki gelişimimize olumlu yönde katkı sağladığımı düşünüyorum. ÖA2

Okul Deneyimi dersi sayesinde hangi derslerde, hangi kazanımlarda nasıl materyaller kullanabileceğimi, öğretimi nasıl etkili ve kalıcı kılabileceğimi, öğrencilerin dikkatini nasıl çekebileceğimi, güdülemeyi nasıl sağlayacağımı, öğrencilerle nasıl etkili iletişim kurabileceğimi, onların seviyesine uygun nasıl anlatım yapacağımı örnekleriyle görüyor ve öğreniyorum. ÖA5

Öğretim materyallerini nerede, ne zaman ve nasıl kullanacağım hakkında bir tecrübeye sahip olduğumu söyleyebilirim. ÖA3

Öğretmen adaylarından ÖA5 Okul Deneyimi dersi kapsamında gerçekleştirdiği staj uygulamaları sayesinde öğretim materyallerini hangi derslerde ve hangi kazanımların öğretimi sırasında kullanabileceğini öğrendiğini ifade etmiştir. Bu açıklamalara ek olarak, öğrencilerin dikkatini nasıl çekebileceğini, güdülenmelerini nasıl sağlayacağını ve onların seviyesine uygun bir öğrenme-öğretme sürecini nasıl hazırlayacağını gördüğünü belirtmiştir. Benzer şekilde, ÖA3 öğretim materyallerini öğrenme-öğretme sürecinde nasıl ve ne zaman kullanacağını açıklamıştır. Bu açıklamalar, Okul deneyimi dersi sayesinde yukarıdaki öğretmen adaylarının öğretim materyallerini nasıl ve ne zaman kullanmaları gerektiği hakkında bilgi edindiğini göstermektedir. Buna ek olarak, ÖA2 ise bu dersin öğretim materyallerini kullanma konusunda bilgi ve tecrübe kazandırdığını ve böylelikle mesleki gelişimlerine olumlu yönde katkı sağladığını belirtmiştir. Bu açıklamaların aksine, aşağıdaki öğretmen adayları ise Okul deneyimi dersinin öğretim materyallerinin kullanımı bakımından kendilerine herhangi bir katkı sağlamadığını belirtmişlerdir:

Okul Deneyimi dersinin benim için mesleki gelişimime bu alanda herhangi bir katkısı olmadı. ÖA 23

Açıkçası öğrenme-öğretme materyallerinin yetersiz kullanıldığını düşünüyorum. Bu yüzden mesleki gelişimime bu açıdan çok fazla katkı sağlamadı. Ders esnasında 'bu aslında şurada kullanılabilir' dediğim durumlar çok oldu. Genel açıdan bakacak olursak, tabii ki Okul deneyimi dersi beni ciddi anlamda geliştirdi. ÖA4

Yukarıdaki öğretmen adayları Okul deneyimi dersi sırasında gerçekleştirdikleri staj uygulamalarının öğretim materyali kullanma bakımından mesleki gelişimlerine herhangi bir katkı sağlamadığını ifade etmişlerdir. Bu alanda kendisine herhangi bir katkısı olmadığını ifade eden ÖA23'ün yanında ÖA4 Okul deneyimi dersinin genel olarak mesleki gelişimine katkısının bulunduğunu kabul etse de; öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecinde öğretim materyallerini yeterli kullanmadıkları için öğretim materyallerinin kullanımı bakımından bu

dersin kendisine herhangi bir katkısının bulunmadığını ifade etmiştir. Bununla beraber, birçok öğretmen adayı ise Okul deneyimi dersi kapsamında gerçekleştirdikleri staj uygulamalarında her ne kadar etkili öğretim materyali kullanımı konusunda çok fazla örnek görmeseler de yaptıkları gözlemlerin kendilerine katkıda bulunduğunu belirtmişlerdir:

Öğretmenlerin olumsuz yönlerini görerek kendime olumlu yönde iyi bir öğretmen olmak için/olabilmek için ders çıkarmaya çalışıyorum. Gözlemlediğim öğretmenlerin hiçbirisi idolüm olmadı. Derslerde materyal kullanmıyorlar, deney yapmıyorlar, sadece anlatım tekniğini kullanıyorlar. ÖA24

Okul Deneyimi dersi adı altında girdiğimiz sınıflarda materyal kullanmayan öğretmenlerin anlatımının belirli kalıplar dışına çıkamadığını görmekteyiz. Bu da öğrencilerin öğrenmelerinin ne kadar kalıcı olduğu konusunda beni düşündürüyor. Öğrencilerin dikkatini çekmek Öğrencilerin dikkatini çekmek amacıyla dersi daha eğlenceli hale getirmek için öğretim materyallerini olabildiğince çok kullanmalıyız. Etkili ve kalıcı öğrenmeler gerçekleştirmek istiyorsak materyal kullanmamız şart. ÖA17

Yapılandırmacı yaklaşımın kullanılmadığını gördüm. Okul Deneyiminde öğretmenler materyal kullanmadıkları için dersin sıkıcı, ve etkili olduğunu düşünmüyorum. Bu yüzden kendim öğretmen olunca materyal kullanarak dersi daha eğlenceli ve kalıcı hale getirmeye çalışacağım. ÖA26

Öğretmen adaylarının açıklamaları incelendiğinde, her ne kadar etkili öğretim materyali kullanımına ilişkin çok fazla örnekle karşılaşmadıklarını belirtse de bu durumu değerlendirerek ileride mesleğe başladıklarında öğrenme-öğretme sürecinde materyal kullanımı açısından neleri yapmaları konusunda bir fikir oluşturduklarını belirtmişlerdir. Örneğin ÖA 24 öğretmenlerin olumsuz yönlerini görerek, iyi bir öğretmen olabilmek için ders çıkarmaya çalıştığını vurgulamıştır. Ayrıca, ÖA 17 ve ÖA 26 ise Okul Deneyimi dersi kapsamında gözlemledikleri öğretmenlerin öğretim materyali kullanmadıklarını gördüklerini ifade ederek, öğretmenlerin materyal kullanmalarının önemini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının bu açıklamaları sınıf öğretmenlerinin çoğunun öğrenme-öğretme sürecinde öğretim materyali kullanmadığını bu sebeple de, etkili materyal kullanımı konusunda ayrıntılı bilgi ve deneyim kazanamadıklarını göstermektedir Bununla beraber, öğretim materyalinin kullanılmadığı dersleri gözlemleyen öğretmen adayları bu derslerin kalıcılığı ve öğrenciyi güdülemesi bakımından sınırlılıklarının farkına varmışlar ve materyal kullanmanın önemini vurgulamışlardır.

Sonuç ve Öneriler

Çalışmada elde edilen verilere göre; araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tamamına yakını öğretmenlerin çoğunlukla öğretim materyallerini daha etkili kullanabileceklerini düşündüklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgunun daha önceki çalışmalardan elde edilen bulguları desteklediği anlaşılmaktadır (İşman, 2002; Karamustafaoğlu, 2006). Bununla beraber, İşman (2002) öğretmenlerle yaptığı çalışmasında öğretmenler tarafından en çok kullanılan teknolojilerin yazı tahtası ve kitap olduğu, Yeşilyurt (2006) ise çalışmasında öğretmenlerin büyük bir kısmının bilgisayar, tepegöz, video, radyo-teyp kullandıkları, diğer elektronik özellikli öğretim araç gereçlerini daha az kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Buna göre, araştırmanın örnekleminde yer alan öğretmen adaylarının doldurdıkları gözlem formunda; iki boyutlu görsel materyallerden; resimler (fotoğraflar, posta kartları, haritalar), grafikler, çizimler, çizelgeler, posterler, kavram haritaları, karikatürler ve üç boyutlu görsel materyallerden; gerçek nesnelere (örnekler, kesitler), maketlerin kullanıldığına dair ifadeler rastlanmamıştır. Öğretmen adaylarının görüşme formlarında yaptıkları açıklamalar öğretmenlerin çoğunlukla konuyu somutlaştırmak amacıyla öğretim materyali kullanmayı tercih ettiklerine dikkati çekmekte ve adayların çoğu her ne kadar sınıf öğretmenlerinin öğretim materyallerini fazla kullanmadıklarını açıklasalar da, öğretmenlerin Fen ve Teknoloji, Hayat Bilgisi, Matematik, Sosyal Bilgiler derslerinde öğretim materyali kullandıklarını ifade etmişlerdir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde bu derslerde materyal kullanımına yönelik araştırmalara rastlamak mümkündür (Baki, Yalçınkaya, Özpınar ve Uzun, 2009; Yetkin Özdemir, 2008; Karamustafaoğlu, 2006; Ulusoy ve Gülüm, 2009).

Okul deneyimi dersinin öğretim materyali kullanımını açısından öğretmen adaylarının mesleki gelişimine katkıları konusunda öğretmen adaylarının açıklamaları sınıf öğretmenlerinin çoğunun öğrenme-öğretme sürecinde öğretim materyali kullanmadığı ve bu sebeple etkili materyal kullanımına ilişkin ayrıntılı bilgi edinemediklerine işaret etmektedir. Bununla beraber, öğretmen adayları işlenen derslerin kalıcılığı ve öğrenciyi güdülemesi bakımından öğretim materyali kullanılmamasının sınırlılıklarının farkına vardıklarını belirterek materyal kullanmanın önemini vurgulamışlardır. Bu durum, öğretmen adaylarının öğrenimleri sırasında aldıkları Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersinin önemine dikkati çekmektedir. Bu dersin öğretmen adaylarının mesleki yaşantılarında teknolojiyi öğretimle bütünleştirmelerinde fayda sağlayacağı düşünülmektedir (Gündüz ve Odabaşı, 2004).

Araştırmanın bulgularından hareketle:

- Öğretmenlerin öğretim materyallerini etkili bir biçimde kullanmalarına yönelik çalışmaların artırılması gerektiği düşünülmektedir.
- Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi dersi kapsamında gerçekleştirdikleri gözlemlerde, öğretim materyali kullanımı bakımından nitelikli uygulamaları gözlemlenmeleri için çalışmalar yapılmasının profesyonel gelişimlerine olumlu katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Bu sebeple, Fakülte-Okul işbirliğinin etkili bir biçimde sağlanmasının önemi dikkate alınmalıdır. Bu doğrultuda, Okul Deneyimi dersi kapsamında görev alan sınıf öğretmenlerine öğretmen adaylarının mesleğe başladıklarında öğretim materyallerini etkili bir biçimde kullanmaları amacıyla örnek uygulamalar gerçekleştirmelerine yönelik çalışmalar gerçekleştirmesinin önemi vurgulanmalıdır.
- Sınıf öğretmenlerinin kullandıkları öğretim materyalleri konusunda gerçekleştirdikleri uygulamalara ilişkin adayları ayrıntılı bir biçimde bilgilendirmeleri bu uygulamaları etraflıca değerlendirmelerine yardımcı olacaktır.
- Ayrıca, gelecekte bu konuya ilişkin kapsamlı çalışmaların yapılması öğretmen adaylarının öğretim materyallerini öğrenme-öğretme sürecinde nitelikli bir biçimde kullanmaları konusunda yetişmelerine katkıda bulunacaktır.

Kaynakça

- Alkan, C. (2005). *Eğitim teknolojisi* (8. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Baki, A., Yalçınkaya H. A., Özpınar, I., ve Uzun, S. Ç. (2009). İlköğretim matematik öğretmenleri ve öğretmen adaylarının öğretim teknolojilerine bakışlarının karşılaştırılması. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 1(1), 67-85.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (5. baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B. ve Turner, L. A. (2015) *Araştırma yöntemleri: Desen ve analiz*. (Çev. Ed.: Aypay, A.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çam Aktaş, B. (2014). Öğretim araç gereçlerini hazırlama ve tasarım ilkeleri. İçinde G. Ekici (Ed.), *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. (ss. 155-184). İstanbul: Paradigma Akademi Yayınları.
- Çelik, H. C., ve Kahyaoğlu, M. (2007). İlköğretim öğretmen adaylarının teknolojiye yönelik tutumlarının kümeleme analizi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(4), 571-586.
- Çilenti, K. (1991). *Eğitim teknolojisi ve öğretim* (4. baskı). Ankara: Kadioğlu Matbaası
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2000). Introduction: The discipline and practice of qualitative research. İçinde N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Ed.), *Handbook of qualitative research* (ss. 1-28). (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Erdemir, N., Bakırcı, H., ve Eydurun, E. (2009). Öğretmen adaylarının eğitimde teknolojiyi kullanabilme özgüvenlerinin tespiti. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 6(3), 99-108.
- Ergin, A. (1998). *Öğretim teknolojisi* (2. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık, Ankara.
- Gülbahar, Y. (2008). Öğretim araç ve gereçleri. İçinde K. Selvi (Ed.), *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. (ss. 85-126). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gülbahar, Y., ve Alper, A. (2009). Öğretim teknolojileri alanında yapılan araştırmalar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 93-111.
- Gündüz, Ş., ve Odabaşı, F. (2004). Bilgi çağında öğretmen adaylarının eğitiminde öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin önemi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology* 3(1), 43-48.
- Holloway, I., ve Wheeler, S. (2002). *Qualitative research in nursing*, Blackwell Publishing: Oxford.
- İşman, A. (2002). Sakarya ili öğretmenlerinin eğitim teknolojileri yönündeki yeterlilikleri. *The Turkish Online Journal Of Educational Technology*, 1(1), 72-91.
- Kara, D. A. (2008). Okulöncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretimde materyal kullanımı. İçinde K. Selvi (Ed.). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. (ss. 215-268). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karamustafaoğlu, O. (2006). Fen ve teknoloji öğretmenlerinin öğretim materyallerini kullanma düzeyleri: Amasya ili örneği. *Atatürk Üniversitesi Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 90-101.
- Leblebici, D. N., ve Kılıç, M. (2004). *İçerik analizi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Saban, A. (2008). Öğretim teknolojisi ve materyal tasarımı ile ilgili temel kavramlar. İçinde K. Selvi (Ed.). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. (ss. 51-84). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Seferoğlu, S. S. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Sert, G., Kurtoğlu, M., Akıncı, A., ve Seferoğlu, S. S. (2012, Şubat). Öğretmenlerin teknoloji kullanma durumlarını inceleyen araştırmalara bir bakış: Bir içerik analizi çalışması. *Akademik Bilişim*, Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Tavşancıl, E., ve Aslan, E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği: görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 6(4), 543-559.
- Ulusoy, K., & Gülüm, K. (2009). Sosyal bilgiler dersinde tarih ve coğrafya konuları işlenirken öğretmenlerin materyal kullanma durumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 85-99.
- Wimmer, R. D. ve Dominick, J. R. (2000) *Mass media research: An Introduction*, Belmont, Wadsworth Publishing Company.
- Yalın H. İ. (2003). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel Yayıncılık. 2-5
- Yanpar Yelken, T. (2011). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yeşilyurt, E. (2006). *Öğretmenlerin öğretim araç ve gereçlerini kullanma durumlarını etkileyen faktörler*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Yetkin Özdemir, İ. E. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının matematik öğretiminde materyal kullanımına ilişkin bilişsel becerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(35), 362-373.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK). (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982—2007)*. <http://www.yok.gov.tr> adresinden elde edildi.